

Soortgericht onderzoek naar marterachtigen aan De Heul te Vinkeveen

Een soortgericht onderzoek naar de wezel, hermelijn,
bunzing en steenmarter in het kader van de wet- en
regelgeving voor natuur

Sweco Nederland B.V.	Handelsregister 30129769
Onderwerp	Soortgericht onderzoek naar marterachtigen aan De Heul te Vinkeveen
Projectnummer	51008867
Klant	mRO B.V.
Auteur	Luca Prins
Gecontroleerd door	Maikell Verkade
Datum	05-12-2022
Vrijgegeven door	Maarten Mouissie
Document referentie	NL22-648800269-37808

Samenvatting	4
1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Ligging plangebied	5
1.3 Toekomstige situatie	6
2. Wettelijk kader	8
2.1.1 Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v.)	8
2.1.2 Soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5 e.v.)	8
2.1.3 Andere Soorten (artikel 3.10 e.v.)	8
2.1.4 Zorgplicht (artikel 1.11)	10
3. Soortgericht onderzoek kleine marterachtigen	11
3.1 Inleiding	11
3.2 Methode	11
3.3 Resultaten	12
3.4 Effecten en toetsing	14
3.5 Conclusie	14
4. Conclusie	14
4.1 Conclusie	14
Referenties	15

Samenvatting

In onderstaande tabel is een samenvatting van het soortgericht onderzoek weergegeven.

Samenvattende tabel

Soortonderzoek naar	Waargenomen	Effecten	Ontheffing Wnb nodig	Vervolge stap	Mitigerende maatregelen
Bunzing	Ja	-	Nee, vrijgestelde soort binnen Provincie Utrecht	Werken middels ecologisch werkprotocol	N.v.t.
Hermelijn	Nee	N.v.t.	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Wezel	Nee	N.v.t.	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Steenmarter	Nee	N.v.t.	Nee	N.v.t.	N.v.t.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

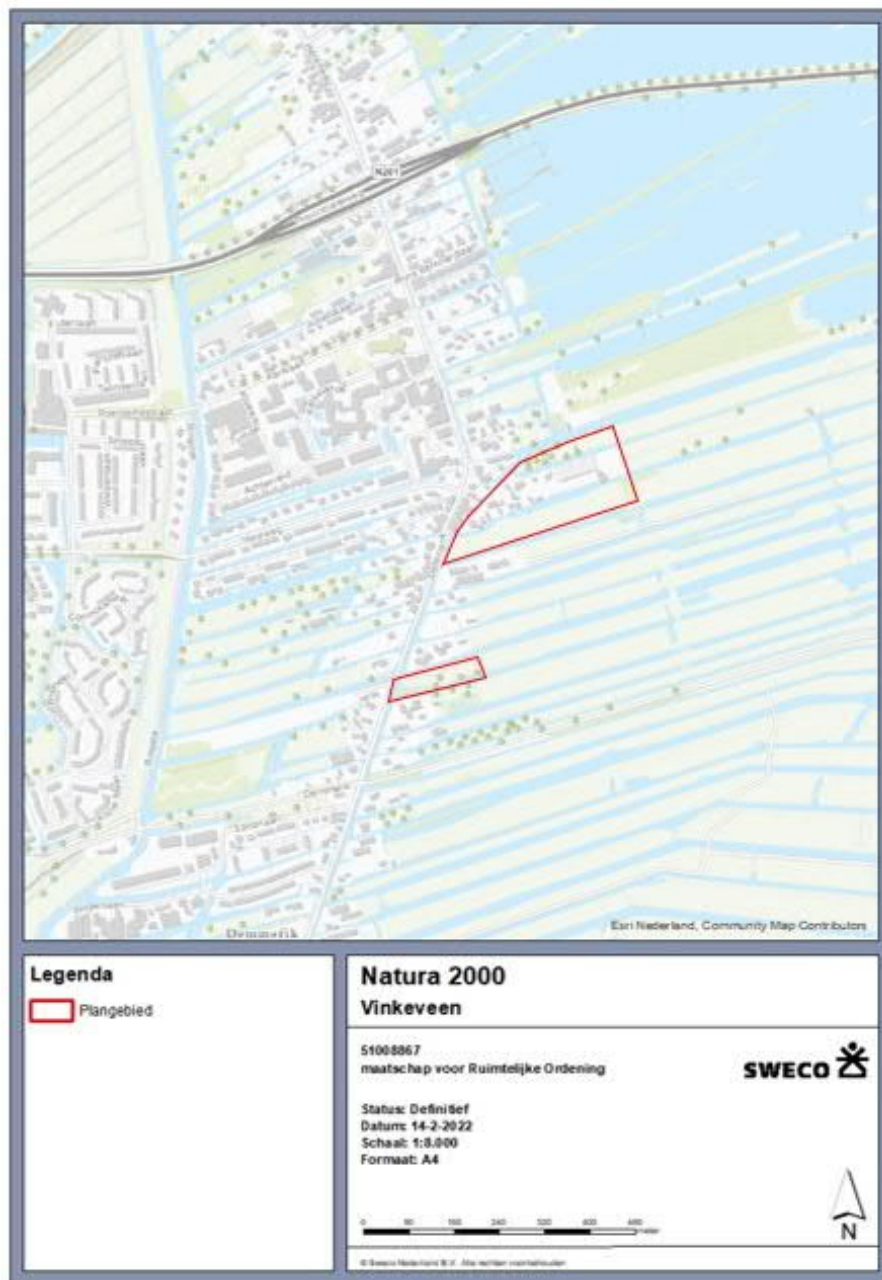
Er zijn plannen om langs de Demmerik te Vinkeveen een nieuwe watergang te graven om de pleziervaart beter te laten ontsluiten. Daarnaast zullen enkele nieuwe woningen worden gerealiseerd in het gebied langs de watergang. Tevens zal ten zuiden van de locatie van de watergang een woning worden gerealiseerd.

Projecten of handelingen dienen te worden getoetst aan de wet- en regelgeving voor natuur. In dat kader is in eerste instantie een verkennend natuuronderzoek door Sweco Nederland B.V. uitgevoerd (Prins, 2021). Uit het verkennend natuuronderzoek is naar voren gekomen dat het plangebied potentieel geschikt is voor (kleine) marterachtigen (bunzing, wezel, hermelijn en steenmarter). Het plangebied heeft opgaande vegetatie langs grasland, begroeide watergangen en verlaten loodsen en schuurtjes en vormt zodoende geschikt habitat voor (kleine) marterachtigen.

Het doel van dit onderzoek is om duidelijkheid te verkrijgen over de vraag of door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming worden overtreden ten aanzien van (kleine) marterachtigen. Indien sprake is van een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming, dan is voor de ingreep mogelijk een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming vereist.

1.2 Ligging plangebied

Het plangebied bevindt zich in Vinkeveen, in de provincie Utrecht. Het plangebied bestaat uit twee deelgebieden gelegen aan de Demmerik en De Heul. Het noordelijke plangebied omvat drie eilanden waarvan de omliggende watergangen uitkomen op de Vinkeveense Plassen. Hier zal de watergang worden verbreed en drie woningen worden gerealiseerd. Het zuidelijke plangebied omvat een leeg perceel. Op dit perceel zal een woning worden gerealiseerd. Onderstaand figuur geeft de globale ligging van beide deelgebieden weer (Figuur 1).

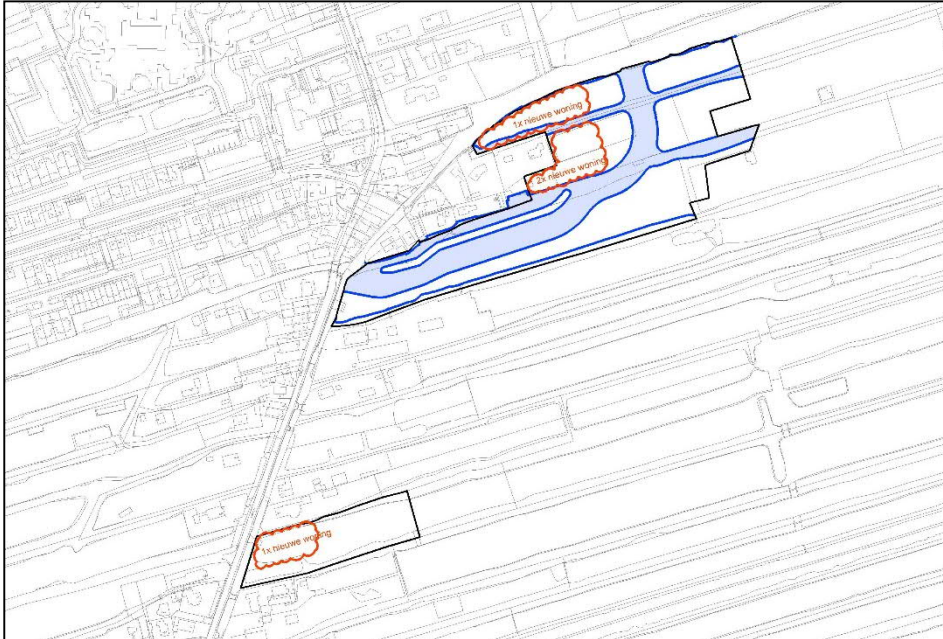

Figuur 1. Topografische ligging plangebied (rood omlijnd).

1.3 Toekomstige situatie

De aanwezige watergang langs de Herenweg zal worden verbreed. De huidige watergang doet dienst als een doorgang tussen de Vinkeveense Plassen en het westen (richting Mijdrecht en de Amstel). Deze watergang is zeer smal waardoor de pleziervaart in de zomer hier vastloopt. Er zal een omleiding worden gegraven van circa 10 tot 12 meter breed met deels natuurvriendelijke oevers. Tevens zal een aanlegsteiger worden aangelegd. De gronden van de beoogde locatie van de nieuwe watergang zijn momenteel in gebruik als agrarisch kavel en deels als (inmiddels niet meer bestaand) tuinbouwbedrijf.

De huidige grondeigenaren (drie particuliere eigenaren) krijgen een woonrecht in de directe omgeving (Figuur 2).

Figuur 2 Schetsontwerp watergang (blauw) en woonlocaties omgeving (rood).

2. Wettelijk kader

In de Wet natuurbescherming is de soortenbescherming in Nederland geregeld. In de Wet natuurbescherming worden drie verschillende beschermingsregimes gehanteerd waaraan verschillende verbodsbepalingen zijn gekoppeld:

2.1.1 Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v.)

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

2.1.2 Soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5 e.v.)

- lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;
- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;
- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

2.1.3 Andere Soorten (artikel 3.10 e.v.)

- lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - onderdeel a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor *Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijnsoorten* geldt dat voortplantings- en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van beschermde soorten niet opzettelijk verstoord of vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet opzettelijk mogen worden gedood of verwond. In gebruik zijnde nesten van vogels zijn te allen tijde beschermd gedurende het broedseizoen.

Van een aantal vogelsoorten geniet de vaste rust- en verblijfplaats een aanvullende jaarronde bescherming. Deze soorten worden genoemd in een beleidsdocument dat onder de Flora- en faunawet is opgesteld¹. Ook onder Wet natuurbescherming is deze lijst van kracht, maar provincies hebben de mogelijkheid deze aan te passen. Voor provincie Utrecht geldt de reguliere landelijke lijst. Soorten waarvan de nesten altijd jaarrond beschermd zijn, zijn de volgende: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw. Van een aantal andere soorten zijn de nesten enkel beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn.

Voor *Andere beschermde soorten* geldt dat voortplantingsplaatsen en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van beschermde soorten niet (opzettelijk) vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet (opzettelijk) mogen worden gedood of verwond. Verbodsbepalingen ten aanzien van de verstoring zijn niet van toepassing op deze soorten. Ten aanzien van de *andere beschermde soorten* geldt dat het bevoegd gezag (provincies c.q. ministerie van LNV) de vrijheid hebben om soorten binnen deze categorie vrij te stellen van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 Wet natuurbescherming.

Met artikel 3.10 van de wet wordt het mogelijk gemaakt om die bescherming op te heffen om redenen die onder meer verband houden met de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied, bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw, bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer en/of bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied. Met artikel 2.82 van de Omgevingsverordening Noord-Brabant wordt een dergelijke vrijstelling gegeven. De diersoorten waarop de vrijstelling ten behoeve van ruimtelijke ingrepen ziet, worden genoemd in tabel 1.

Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld en de voorgenomen activiteiten strijdig zijn met de bepalingen in de wet geldt een ontheffingsplicht. Deze kan alleen worden verleend, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor vogels geldt in afwijking hierop dat voor verstoring geen ontheffing nodig is, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Het is ook mogelijk om voor beide categorie soorten te werken volgens een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de Wet natuurbescherming. Er is dan geen ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming nodig.

¹ Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep (Dienst Regelingen, brief 26 augustus 2009, kenmerk ffw2009,corr.046) te downloaden van de website van het Ministerie van EL&I.

Tabel 2-1 Vrijgestelde soorten in Utrecht (Provincie Utrecht, 2017)

Zoogdieren	Ree
Aardmuis	Tweekleurige bosspitsmuis
Bosmuis	Veldmuis
Bunzing	Vos
Dwergmuis	Wezel
Dwergspitsmuis	Woelrat
Egel	
Gewone bosspitsmuis	<i>Amfibieën</i>
Haas	Bruine kikker
Hermelijn	Gewone pad
Huisspitsmuis	Kleine watersalamander
Konijn	Meerkikker
Ondergrondse woelmuis	Bastaardkikker
Rosse woelmuis	

2.1.4 Zorgplicht (artikel 1.11)

Naast bovengenoemde verbodsartikelen bevat de Wnb een algemeen geldende zorgplicht. Deze zorgplicht is altijd van toepassing en geldt ook voor niet beschermde flora en fauna.

1. lid 1) Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving;
2. lid 2) De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - onderdeel a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - onderdeel b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - onderdeel c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt;
3. lid 3) Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

3. Soortgericht onderzoek kleine marterachtigen

3.1 Inleiding

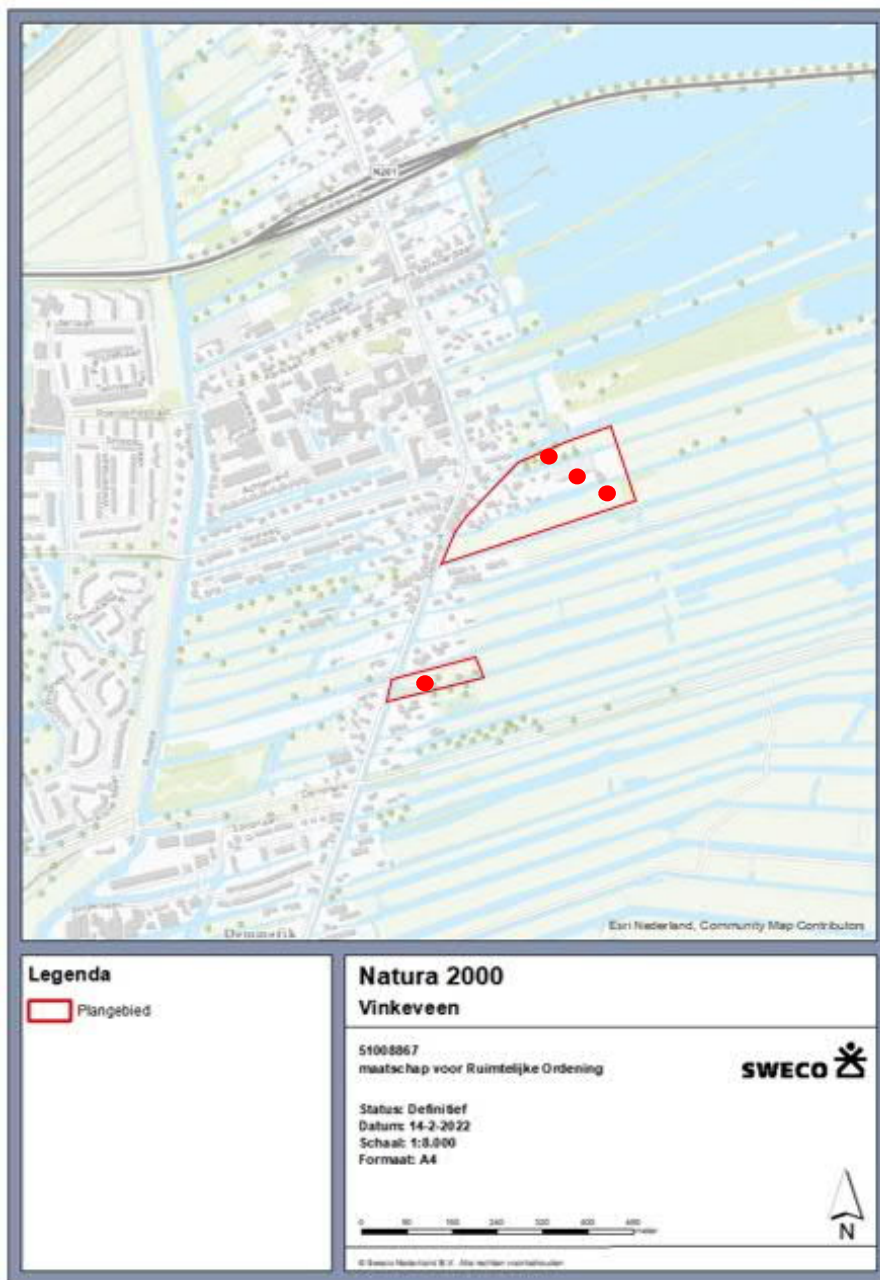
Uit het verkennend natuuronderzoek (Prins, 2022) blijkt dat de aanwezigheid van de bunzing, hermelijn, wezel en steenmarter binnen het plangebied niet kan worden uitgesloten vanwege de aanwezigheid van geschikt habitat. De verschillende landschapselementen zoals de vervallen bebouwing, afwisselende begroeiing en de watergangen grenzend aan veenweidegrasland maakt het plangebied uitermate geschikt voor kleine marterachtigen.

3.2 Methode

De soortgerichte inventarisatie naar marterachtigen is gebaseerd op de richtlijnen van 'Handreiking Wezel, Hermelijn en Bunzing' van de Provincie Noord Holland en de 'Handreiking Kleine marters in relatie tot soortbescherming' van de Provincie Noord-Brabant (2017).

De optimale periode voor marteronderzoek loopt van mei tot en met augustus. In die periode dienen wildcamera's volgens 'Handreiking Wezel, Hermelijn en Bunzing' van de Provincie Noord Holland minimaal vier weken in het plangebied aanwezig te zijn. De wildcamera's zijn geplaatst op 15 augustus 2022 en opgehaald op 3 oktober 2022. Daarmee zijn deze in totaal zeven weken aanwezig geweest in het onderzoeksgebied, waarvan twee weken gedurende de optimale periode. Omdat marterachtigen ook actief zijn buiten de optimale periode, maar de 'vangkans' verkleint is, zijn de camera's nog vijf weken in het veld aanwezig geweest.

In totaal zijn er vier struikrovers geplaatst op geschikte locaties binnen het plangebied. Dit waren locaties zoals wissende begroeiing, greppels en schuurtjes (figuur 4). Een blik sardines is bij alle camera's gebruikt als lokstof.

Figuur 3. Plangebied (in rood) met locaties camera's (rode stip).

3.3 Resultaten

Alle in de wildcamera's aanwezige SD kaarten zijn uitgelezen waarbij de beelden op een laptop zijn gezet. Deze beelden zijn vervolgens bekeken en beoordeeld op de aanwezigheid van de onderzochte soorten. Hieruit blijkt dat op 13 augustus 2022 een bunzing op één van de wildcamera's binnen het plangebied is waargenomen (figuur 5). De bunzing is binnen de provincie Utrecht een vrijgestelde soort.

Figuur 4. Waarneming van bunzing binnen plangebied

Tijdens de veldbezoeken zijn ondanks het gericht afzoeken van geschikte plaatsen voor (kleine) marterachtigen geen sporen zoals uitwerpselen of prooiresten van andere (kleine) marterachtigen aangetroffen binnen het onderzoeksgebied. De wildcamera's hebben, naast de bunzing, geen (kleine) marterachtigen vastgelegd. Op de wildcamera's zijn (meerdere malen) een huisspitsmuis, aardmuis, huismuis, winterkoning, fazant, merel, roodborstje, groene kikker, Amerikaanse rivierkreeft en vos waargenomen (Figuur 6). Dit zijn allen vrijgestelde soorten binnen de provincie Utrecht.

Figuur 5. Overige waargenomen dieren binnen het plangebied; Amerikaanse rivierkreeft, vos, fazant en huisspitsmuis.

3.4 Effecten en toetsing

De bunzing is binnen het plangebied aangetroffen. Echter is deze soort binnen de provincie Utrecht vrijgesteld.

Tijdens het onderzoek zijn geen waarnemingen gedaan of sporen aangetroffen van overige vrijgestelde soorten als de hermelijn en wezel of van de beschermde steenmarter.

3.5 Conclusie

Tijdens het onderzoek zijn geen waarnemingen gedaan of sporen aangetroffen van beschermde soorten.

4. Conclusie

4.1 Conclusie

Tijdens het aanvullend natuuronderzoek is de bunzing binnen het plangebied waargenomen. De bunzing is binnen de provincie Utrecht een vrijgestelde soort. Op basis van het onderzoek kan worden uitgesloten dat verblijfplaatsen of essentieel foerageergebied van beschermde marterachtigen verloren gaat. Het treffen van mitigerende maatregelen en het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet nodig.

Wij adviseren om een ecologisch werkprotocol te gebruiken tijdens de werkzaamheden.

Referenties

Bouwens (2017). Handreiking Kleine marters in relatie tot soortbescherming. Provincie Noord-Brabant. 11 oktober 2017.

Prins, L. (2021) Verkennend natuuronderzoek De Heul Vinkeveen. 51008867, Sweco, Alkmaar